

Література

1. Енциклопедія банківської справи України / Редкол.: В. С. Стельмах (голова) та ін. — К.: Молодь, Ін Юре, 2001. — 680 с.
2. Мазаракі А. А. та ін. Економіка торговельного підприємства. Підручник для вузів (під ред. проф. Н. М. Ушакової). — К.: «Хрещатик», 1999. — 800 с.
3. Методичні вказівки до виконання курсової роботи з дисципліни «Економіка підприємства» студентами спеціальності 7.050105 «Банківська справа» / Гонтаренко Н. А., Гончар І. А. — Рівне: РІС КСУ, 2003. — 60 с.
4. Шульга Н. П., Гаманкова О. О., Ковганич І. М. Оцінка кредитоспроможності клієнта: Рекомендації банкіру при видачі кредиту. — К.: Київ. ін-т банкірів банку «Україна», 1995. — 59 с.

А. І. Бажанова

Національний банк України, м. Київ

ОСНОВНІ ЧИННИКИ КРЕДИТУВАННЯ БАНКАМИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Активізація інвестиційної діяльності в державі є однією з основних умов ефективності ринкових перетворень, підвищення конкурентоспроможності та динамічного розвитку вітчизняної економіки в цілому. Про позитивні тенденції інвестиційного процесу свідчать збільшення обсягів кредитів, наданих банками в економіку України та поліпшення їх якісних характеристик: обсяг кредитів зріс на 28,4 % за 9 місяців 2004 року і досяг 26,4 % від ВВП. Темпи зростання довгострокового кредитування в 3,5 рази випереджають темпи нарощування короткострокового кредитування. У структурі кредитних вкладень частка довгострокових кредитів зросла за 6 місяців 2004 року на 4,3 % і досягла 49,3 %¹. Основним чинником зростання обсягів довгострокового кредитування є збільшення коштів фізичних і юридичних осіб на довгострокових рахунках. Проте, частка кредиту в загальному обсязі інвестицій, хоча і має тенденцію до зростання, все ще залишається невеликою (в 2002 р. цей показник склав 5,3 %, в 2003 р. — 8,2 %)¹, що пояснюється низьким рівнем консолідації банківського капіталу, високими ризиками довгострокового кредитування, відсутністю дієвих механізмів страхування інвестицій тощо. Можливість банків надавати довгострокові кредити для реалізації інвестиційних проектів залежить від багатьох чин-

¹ За даними Державного комітету статистики України, Національного банку України

ників, які доцільно поділити на дві великі групи: чинники мікрорівня і чинники макрорівня.

Чинники мікрорівня, від яких залежать можливості і зацікавленість банку надавати інвестиційні кредити, розглянемо з точки зору:

- чинників самого банку і, зокрема, ресурсного потенціалу банку;

- характеристик підприємства, а саме, його надійності і здатності повернути отриманий кредит;

- характеристик інвестиційного проекту.

Серед основних чинників самого банку, які відіграють суттєву роль при визначенні його можливостей надавати інвестиційні кредити є: наявність ресурсів, які банк може використати для надання таких кредитів, структура пасивів, строковість їх залучення, можливість банку брати на себе ризики, наявність ресурсних та технічних можливостей проведення банком постійного моніторингу діяльності підприємства, інвестиційних проектів та вибір пріоритетного проекту з низки альтернатив, наявність надійних корпоративних клієнтів, які мають добру кредитну репутацію.

При наданні інвестиційного кредиту банк враховує показники фінансової стійкості, ліквідності, ділової активності (надійності) та рентабельності підприємства, його кредитну історію, характеристику технічної та ресурсної бази підприємства, використання новітніх ресурсозберігаючих технологій, позиції на ринку та оцінку інвестиційної привабливості галузі, в якій працює підприємство. Велику роль при отриманні кредиту відіграє «прозорість бізнесу», тобто надання підприємством всієї, необхідної для кредиторів, інформації.

Щодо характеристики інвестиційного проекту, то кредитор може визначити доцільність надання інвестиційних ресурсів для нього, базуючись на даних бізнес-плану. Якість бізнес-плану інвестиційного проекту визначається вичерпністю і достовірністю наданої інформації, повнотою техніко-економічного обґрунтування проекту і точністю розрахунків. При аналізі бізнес-плану важливою для інвесторів інформацією є: показники ефективності проекту; оцінка ризиків проекту, ймовірність їх появи та шляхи зменшення; забезпеченість ресурсами, зокрема, структура залученого капіталу, план грошових надходжень та виплат; планування виробництва, характеристика продукції і стратегія маркетингу; аналіз ринку та характеристика учасників проекту тощо.

Серед основних чинників макрорівня, які впливають на обсяг наданих банками інвестиційних кредитів є: стабільність в державі, що включає правову, економічну та соціальну складові; державне регулювання інвестиційної діяльності, що включає подат-

кове регулювання, проведення грошово-кредитної, амортизаційної політики та захист інвестицій.

Відповідно до ст. 24 Закону України «Про Національний банк України» основні засади грошово-кредитної політики ґрунтуються на основних критеріях і макроекономічних показниках загальнодержавної програми економічного розвитку та Основних параметрах економічного та соціального розвитку України на відповідний період. Основними інструментами грошово-кредитної політики є визначення і регулювання норм обов'язкових резервів для комерційних банків, процентна політика, рефінансування комерційних банків тощо. Крім того, для забезпечення стійкого функціонування банківської системи та захисту інтересів вкладників і кредиторів комерційних банків, НБУ встановлює для всіх комерційних банків обов'язкові економічні нормативи: капіталу, ліквідності, кредитного ризику, інвестування, валютної позиції.

Таким чином, на основі проведеного дослідження можна зробити висновок, що врахування максимальної кількості чинників макро- й мікрорівня при реалізації інвестиційних проєктів є запорукою ефективної співпраці між банками та підприємствами і активізації на цій основі інвестиційного процесу в Україні.

М. Ф. Пуховкіна

Київський національний економічний університет

РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВ

Регулювання діяльності банків — це важлива функція держави. Необхідність державного регулювання діяльності банків визначається особливою їх природою. Банки функціонують головним чином як недержавні комерційні структури, мета діяльності яких отримання прибутку, водночас вони займаються суспільно корисною і необхідною діяльністю, що й робить регулювання банківської діяльності обґрунтованим і необхідним завданням держави.

В усіх країнах з ринковою економікою функціонує система регулювання банківської діяльності, проте у світовій банківській практиці не існує єдиного підходу до інституційної побудови цієї системи. У більшості ринкових економік законодавчі й нормативні акти, що регламентують діяльність центрального банку, покладають на нього повноваження щодо регулювання банківської діяльності. Причому в деяких країнах, наприклад, в Нідерландах, Росії, винят-